

kontrastovala s okázalým exteriérem budovy. Podél stěn postávaly ženy v dlouhých šatech a tiše spolu hovořily. Moje průvodkyně se jmenovala Ajna a bylo jí něco málo přes dvacet. Na sobě měla studentskou uniformu: červené šaty až po paty s vyšíváním na prsou a nízkou černou čapku. Dlouhé vlasy měla spletené do dvou copů, jak je zvykem mezi mladými Turkmenkami. Přísně mě pozdravila a nakomandovala mě do výtahu.

„Chodí sem hodně návštěvníků?“ zeptala jsem se hlavně proto, abych vůbec něco řekla.

„Ano,“ odpověděla bez jakéhokoli náznaku ironie.

„Dnešek je výjimkou?“

„Ne,“ odpověděla stejně vážným tónem.

Ajna byla jako stroj. Vybavila se ukazovátkem a hladce mě provedla pětistiletou historií Turkmenistánu. Monotónním hlasem a vysokým tempem ze sebe sypala letopočty a cizokrajná jména. Několikrát jsem se jí musela přeptat, kdy bylo to a to město založeno a kdy existovala ta či ona říše. Ajna všechny odpovědi uváděla podrážděným „Jak jsem říkala...“.

Zatímco mě efektivně vodila kolem střepů, zlatých šperků a zdobených rohů, uvědomila jsem si, jak málo o tomto koutu světa vlastně vím. Právě tady kvetla města a rozvíjely se kultury dávno předtím, než se moci v Evropě chopili Římané. Vládly tu velké dynastie jako Médové, Achaimenovci, Parthové, Sásánovci, Seldžukové, nacházely se zde mocné říše jako Margiána či Chórezm... Země leží na ráně, uprostřed spojnice mezi Východem a Západem, chrání ji jen nehostinná poušť, a proto zde během staletí pravidelně docházelo k mocenským převratům a invazím, což historický vývoj dále komplikovalo.

„Cožpak na východě nebyli buddhisté?“ zeptala jsem se zmateně, když se Ajna pustila do výkladu o islámské keramice ve východním Turkmenistánu.

„Jak jsem říkala, to bylo před islámskou invazí v osmém století.“

Podle oficiálního programu jsem měla odpoledne volně k dispozici. Přestávku v programu jsem využila k tomu, abych se v lehkých letních botách prošla po širokých prázdných ulicích. Začínal duben a počasí bylo přívětivé jako v Norsku v létě. Turkmenská léta však nejsou přívětivá ani trochu: teplota běžně překračuje i padesát stupňů. Není proto divu, že úřady zainvestovaly do klimatizovaných autobusových zastávek.

Strnulí policisté mě sledovali pohledem. Tu a tam mě minul hlouček studentů, dívky v červených šatech a chlapci v košilích a oblecích, jinak jsem byla sama. Ze zdi domů mě měkkým neproniknutelným pohledem pozoroval Nový prezident. Na okamžik jsem si představila, že se nacházím o padesát šedesát let dříve v dobách sovětské nadvlády. Tenkrát sledoval lidi v ulicích Stalin. Tehdejší umělci dokázali zdůraznit dobré stránky svého diktátora: navzdory Stalinově přísné povaze, paranoidní osobnosti a absolutní moci ho vždy dovedli zpodobnit tak, aby vypadal vládně a citlivě, takřka otcovsky. Autor portrétů Nového prezidenta zjevně touto schopností do jisté míry disponoval také. Muž na obřích zarámovaných fotografiích měl kulaté dobromyslné tváře, a přitom nevypadal vypaseně ani odule. Starostlivě pozoroval městské ulice, tajemně se usmíval a jeho tvář kypěla zdravím.

Luxusní fasády nákupních center pokryté zlatem, mramorem a neonovými světly by se klidně mohly měřit se stylovými obchodními ulicemi v Dubaji, ale klamaly zevnějškem. Uvnitř připomínaly jakýkoli špatně vybavený bazar, nacházely se tu chabě osvětlené haly a regály s laciným tureckým oblečením a nekvalitní kosmetikou. V celé zemi jsou pouze tři bankomaty, které přijímají zahraniční karty. Jeden z nich se nachází na prominentním místě v přepychové lobby hotelu

Sofitel Oguzkent. Na zkoušku jsem do něj zasunula kartu a pokusila se vybrat si padesát dolarů. *Connection failed*, zablíkala na mě chybová hláška.

Jakmile se setmělo, jako by ve městě vypukl svátek světel. Každý kus mramoru byl pečlivě nasvícený a fontány a vodní kanály měnily neustále barvu. Nezůstal tu jediný temný kout.

„Ašchabad je v noci ještě krásnější,“ poznamenal Aslan, který se dostavil, aby mě zavezl do jedné z nejznamenitějších restaurací metropole nacházející se v posledním patře věžáku, odkud se nabízel výhled na celé město. Zpočátku jsem měla venkovní terasu jen sama pro sebe, ale brzy se zaplnila upjatě vyšňořenými hosty. Muži na sobě měli obleky italského střihu šité na míru, ženy si oblékly blyštivé a přiléhavé módní kreace. Nikde žádné šaty až po paty, dlouhé copy nebo šátky na hlavách. Číšníci začali roznášet drinky a džusy stejně pestrých barev, jakými zářily nasvícené vodní kanály. Z reproduktorů duněla hudba. V osm hodin byl mejdan v plném proudu.

Ve chvíli, kdy jsem k ústům nesla poslední lžičku zákusku, večírek skončil a lidé se začínali sbírat. Turkmenské hlavní město se ukládá ke spánku v jedenáct hodin večer, ať je všední den, nebo víkend. Bary či restaurace, které nechají otevřeno po této hodině, riskují okamžité uzavření a vysoké pokuty.

V hotelu jsem se odebrala do koupelny, abych provedla večerní hygienu. U umyvadla stál popelník. Celým pokojem se nesl nakyslý pach zatuchlého cigaretového kouře, ale nekuřácké pokoje vůbec nebyly k dispozici. Poté co první prezident Türkmenbaşy musel v roce 1997 po srdeční operaci přestat kouřit, zavedl ve všech veřejných prostorech zákaz kouření. V Ašchabadu je proto povoleno kouřit pouze uvnitř.

Náhle jsem se zastyděla a rychle se převlékla. Tištěný průvodce upozorňoval na to, že všechny hotelové pokoje pro cizince jsou odposlouchávané. Třeba sem namontovali i kamery? Nadzdvihla jsem dva obrazy s květinami visící na zdi, prohléd-

la jsem zásuvky a prozkoumala telefon, televizor i ledničku, ale nic jsem nenašla. Přesto jsem se nemohla zbavit dojmu, že se na mě někdo dívá. Lehla jsem si, přikryla se tenkým prostěradlem a cítila jsem, jak mě do zad tlačí péra matrace. Jakmile jsem zavřela oči, zvedl se mi v ústrety hotový les mramorových věžáků; na všech se skvěl prezidentův chlapecký úsměv a neproniknutelný pohled hnědých očí.